

Randák, Jan; Novák, Aleš (eds.):

K ČEMU DNES HUMANITNÍ VĚDY?

Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; Togga 2008.
99 s. ISBN 978-80-7308-234-5.

Cílem knížky vydané pražskou Filozofickou fakultou je „zastavit negativní trend podhodnocování humanitních a společenskovědních oborů“. Sedm osobností spojených s touto fakultou se podle editorů na příkladu svých oborů snaží prokázat „nezbytnou roli“ těchto věd „v životě jedince i společnosti“ (citace z přední záložky knížky). S těmito cíli se naprosto ztotožňuji, ale knížka je podle mě velmi nepovedeným pokusem v tomto směru: jednotlivé příspěvky jsou příliš nevyvážené, většina z nich navíc příliš odbíhá od vytyčeného ústředního tématu; řada příspěvků prozrazuje neinformovanost o tématu; a celkově není u knihy zřejmé, jakému publiku je vlastně určeno.

Nevyváženost jednotlivých příspěvků začíná jejich rozsahem. Po prvním pětistránkovém příspěvku Tomáše Halíka, věnovanému religionistice, následují dva zhruba desetistránkové texty Miroslava Petříčka (filozofie) a Miloslava Petruska (sociologie), nejdlejší patnáctistránková kapitola od Jiřiny Šiklové (sociální práce), po které následuje naopak nejkratší třístránkový text Františka Šmahela (historie), a knihu uzavírají kapitoly od Rudolfa Chmela (11 stran, lingvistika) a Miroslava Vernerera (15 stran, egyptologie). Při takto různém rozsahu kapitol je jasné, že ty nejkratší se mohou věnovat pouze jednomu dílčímu problému (František Šmahel) nebo pouze stručnému představení základního argumentu (Tomáš Halík). Nejdlejší texty naopak odbíhají od stěžejního tématu k řadě témat vedlejších, například k masifikaci vysokého školství (Jiřina Šiklová) nebo dějinám vlastního oboru (Miroslav Verner). Výsledkem každopádně je, že do sebe jednotlivé příspěvky nezapadají, vzájemně na sebe nenavazují a nepodporují se. Knižka je tak zcela nesourodou sbírkou velmi rozdílných textů, které spojuje pouze kritické naladění vůči nejrůznějším aspektům současného stavu vysokého školství a vědy v Česku.

Tomáš Halík tak v úvodním textu kritizuje zdůrazňování významu přírodních věd na úkor humanitních věd a snaží se prokázat nezbytnost religionistiky poukazem na význam náboženství v současné globální společnosti. Ze všech příspěvků v knížce právě on zůstává nejbližší vytyčenému cíli argumentovat pro nezbytnost humanitních věd v součas-

né společnosti, i když stručnost jeho příspěvku nedává prostor pro rozvinutou argumentaci. Miroslav Petříček kritizuje podle něj škodlivou propast mezi přírodními a humanitními vědami a snaží se poukázat na jejich vzájemnou podmíněnost. S touto jeho argumentací sice souhlasím, ale v kontextu této knihy podle mě spíše odvádí od hlavního tématu, než aby je rozvíjela a posilovala. Miloslav Petrussek kritizuje ekonomistický přístup k sociální realitě a na pozadí historického vývoje sociologie se věnuje jejímu vymezení uvnitř i vůči ostatním oborům – také jeho kapitola proto málo přispívá k zodpovězení otázky „k čemu humanitní vědy?“. Ještě více od tématu odvádí příspěvek Jiřiny Šiklové, která kritizuje zejména masifikaci vysokého školství a její důsledky. Její kapitola je zároveň napsána nejvíce rozhořčeným tónem a nejvíce ze všech používá velmi pochybné argumenty, ať už jde o údajné stabilní rozdělení schopností v populaci podle Gaussovy křivky nebo o tvrzení, že strukturované studium vyhovuje v technických oborech (!), ale je naprosto nepřijatelné v oborech humanitních. Nejkratší textík Františka Šmahela kritizuje současnou metodiku hodnocení výsledků výzkumu na osobním příkladu německého vydání *Husitské revoluce*, která podle této metodiky bude hodnocena úplně stejně jako kterákoliv jiná kniha, zcela bez ohledu na nepoměr jejich kvality a významu. Rudolf Chmel kritizuje „vyprázdněnost“ současného vzdělání: touha po klasickém vzdělání je podle něj nahrazována pouze touhou po diplomu. Miroslav Verner pak kritizuje současné politiky, kteří podle něj ohrožují humanitní obory (zejména ty malé), a shrnutím vývoje české egyptologie poukazuje na nesamozřejmost jejich existence.

Ze všech příspěvků tak pouze Tomáš Halík plní stanovený cíl knihy: snaží se publikum přesvědčit o nezbytnosti humanitních věd pro naši současnou společnost. Ostatní texty se spokojují s tvrzením, že humanitní vědy jsou „odlišné“ (od ekonomických, přírodních či technických oborů), a kritizují současnou vysokoškolskou a vědní politiku, že neumožňuje tuto odlišnost nerušeně realizovat. Argumentace knihy přitom zůstává uzavřena v humboldtovském světě akademického elitářství: odmítá masový přístup, strukturované studium, pragmatickou motivaci pro vysokoškolské stu-

dium, jiné než klasické vzdělání a jiné než akademické standardy kvality. Není mi však vůbec jasné, koho chce kniha přesvědčit o nezbytnosti humanitních věd pouhým trváním na jejich odlišnosti a akademické výlučnosti. Vůči ekonomistickým a technokratickým diskursům, které dnes nejvíce ohrožují postavení humanitních věd, je podle mě tato argumentace naprosto scestná. Tím spíš, že kniha i tuto pozi-

ci zastává nedůsledně, protože neměla odvahu se důsledně postavit metodice hodnocení výzkumu a na přední záložce se hlásí k tomu, že tato brožurka formátu A6 se sedmi desítkami stran textu je „kolektivní monografií“ – aby mohla být do hodnocení podle RIV započtena...

Petr Pabian